

Uit het zoo juist opgemerkte blijkt, dat de relatieve sterkte tusschen aanleg en milieu gelegen is binnen engere grenzen dan uit de zoo divergente uitkomsten der berekeningen van PEARSON en WEINBERG zoude afgeleid kunnen worden.

Wij gaan wellicht niet zoo heel ver mis wanneer wij aannemen dat ook hier de waarheid in het midden ligt, m.a.w. dat aanleg en milieu — in het algemeen althans — zoo wat even sterk zijn, dat er — wanneer wij met gemiddelden rekenen — evenwicht tusschen beide is.

Wij zien overal in de natuur evenwichtstoestanden en een terugkeer tot het evenwicht wanneer dit verbroken is. Evenwichtstoestanden zijn de meest waarschijnlijke en overal zien wij, dat minder waarschijnlijke toestanden overgaan in meer waarschijnlijke, alles onder den invloed van natuurwetten, welke nog door DONDEERS in zijne magistrale rede over de doelmatigheid in de natuur *ijzeren wetten der noodzakelijkheid* werden genoemd — maar die sedert dien tijd — inzonderheid in de laatste jaren — gemetamorphoseerd zijn in *waarschijnlijkheidswetten*.

Zijn aanleg en omgeving zoowat even sterk dan kunnen zij, die de menschheid willen verbeteren door bestrijding van allen verderfelijken en schadelijken factor als drank, woningellende enz., gerustelijk hun gang gaan d. w. z. zonder vrees voor het verwijt, dat geen vrucht op hun arbeid is te verwachten.

Maar daarnaast is dan ook plaats voor de actie van hen, die door huwelijkswetten en aanverwante maatregelen, separatie van minderwaardige of voor hunne medemenschen schadelijke personen, rechtstreeks op de toekomstige generatie ten goede willen inwerken.

Bij eene veronderstelling, dat aanleg en omgeving zoowat even sterk zijn kan er dus vrede bestaan tusschen alle partijen. Deze veronderstelling mag echter niet weerhouden van nader onderzoek. Doch welke richting biedt hierbij kans op succes? Beproefd zou kunnen worden eene groepeerings van de personen naar de omgeving (sociale omstandigheden. beroepen, bijv.) doch deze weg schijnt mij de moeilijkste omdat de factor omgeving over tijd en ruimte zich uitstrekt en zoo uiterst gecompliceerd is.

De aanleg is ook wel samengesteld doch toch waarschijnlijk eenvoudiger dan wat wij onder omgeving verstaan. Uit dien hoofde schijnt mij het doelmatigst, dat wij eene groepeerings naar